

ТОРА ОР • ПАРШІ БЕРЕШИТ • МААМАР 6

לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו

Недобре, щоб людина була сама; створю
їй помічницю, що буде навпроти неї

Приховування Імені Б-га (Елокім), яке, здається, протистоїть розкритому світлу Б-га, саме є «помічницею»: подібно до срібного покриття дзеркала, воно повертає світло вгору як відбите світло, що підноситься ще вище за своє джерело.

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/bereishis/6/

ГОЛОВНА ДУМКА

Приховування Імені Б-га (Елокім), яке, здається, протистоїть розкритому світлу Б-га, саме є «помічницею»: подібно до срібного покриття дзеркала, воно повертає світло вгору як відбите світло, що підноситься ще вище за своє джерело.

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Маамар починається словами про Ім'я Б-га (Гавая): «Бо сонце й щит — Гавая Елокім». Гавая — це світло, яке приводить усе до існування; якби воно розкривалося без приховування, творіння перебували б у цілковитому самоусуненні перед Б-гом. Елокім — це його щит: він приховує світло, аби могли існувати окремі створіння — «народ» для Царя; ця сила приховування і є Б-жественною присутністю (Шехіною), присутністю Б-га всередині творіння. Мета полягає в тому, щоб створене «щось» згодом самоусунулося перед Б-гом; коли Б-жественне світло підтримує сили, які ніколи цього не роблять, це і є вигнання Шехіни. Писання називає Шехіну дзеркалом: тонке срібне покриття перешкоджає прямому баченню та породжує відбите світло, яке показує те, чого не можна побачити прямо. Отже, приховування Елокім породжує відбите світло, що підноситься вище за Гаваю, — як сказано: «Жінка чесотна — вінець свого чоловіка». Тому «людина сама» означає нічим не стримуване розкриття, а «помічниця навпроти нього» — це приховування, тобто тіло й тваринна душа, з яких походить вище світло. Після гріха покрив став грубим — «шати зі шкіри», кліпат нога (оболонка змішаного добра й зла); служіння Б-гу подібне до вичиняння шкур. Весільні благословення виражають ту саму закономірність.

ПЛАН

1 Гавая та її щит — Елокім

¶1-2

Гавая — це творче світло; якби воно було нерозкритим, творіння самоусувалося б перед Б-гом. Елокім приховує його, щоб могли існувати окремі створіння, завдяки чому стають можливими царювання Б-га та Його оселя (Шехіна) всередині творіння.

2 Мета сходження та вигнання Шехіни

¶3-4

Світло сходить до окремих створінь, щоб вони самоусунулися перед Б-гом; це приносить Б-гу втіху. Коли воно підтримує сімдесят князів, які залишаються незалежними, це є вигнанням Шехіни.

3 Дзеркало й відбите світло

¶15-6

Тонке срібне покриття дзеркала перешкоджає баченню й відбиває світло назад. Так само приховування Елокім породжує відбите світло, яке підноситься вище за джерело Гаваї, — подібно до того, як дружина стає вінцем свого чоловіка, а душа сходить заради піднесення.

4 Помічниця навпроти нього

¶17-8

«Людина сама» означає повне розкриття й самоусунення; «помічниця навпроти нього» — це приховування, з якого постають тіло й тваринна душа, а з них — вище світло, джерело майбутнього сміху й насолоди, що перевершують Гаваю.

5 Шати зі шкіри та служіння очищення

¶19-11

Після гріха покрив став грубим: кліпат нога — це «шати зі шкіри», завдяки яким живляться зовнішні сили. Служіння Б-гу подібне до вичиняння шкур; Ханох зробив взуття з очищеної шкіри.

6 Перегородка до гріха й після нього

¶12-14

Навіть до гріха була помічниця навпроти нього: піднесення того, що перебуває нижче перегородки, наявної в кожному світі. Після гріха це означає очищення кліпат нога, яка все ще достатньо тонка, щоб породжувати відбите світло.

7 Наречений і наречена

¶115

Весільні благословення переходять від «нареченого й нареченої» до «нареченого з нареченою»: спершу наречена, царювання (Малхут), отримує, а потім додає світло й стає вінцем свого чоловіка.

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Гаваї та Елокім הוי"ה ואלקים

Гаваї — це світло, яке приводить усе до існування; Елокім — щит, що приховує його й уможливорює окреме існування.

Відбите світло אור חוזר

Світло, яке повертається вгору, коли зустрічає перешкоду, подібно до світла, відбитого сріблом дзеркала; воно підноситься вище за джерело прямого світла.

Вигнання Шехіні גלות השכינה

Це відбувається, коли Б-жественне світло підтримує сили, які не самоусуваються перед Б-гом, у супереч меті творіння.

Помічниця навпроти нього עוז כנגדו

Приховування, яке здається протилежністю розкриття, але завдяки очищенню стає джерелом більшого світла.

Шати зі шкіри כתנות עור

Грубе приховування після гріха — кліпат нога; завдання людини — «вичинити» його, перетворивши темряву на світло.

Кліпат нога קליפת נוגה

«Світна оболонка», у якій змішані добро і зло та яка дає життєву силу дозволеним речам; добро в ній можна піднести.

Перегородка פרסא

Розділення, наявне в кожному світі, подібно до діафрагми в тілі та межі між світом еманції (Ацилут) і світом творення (Бріа); нижче від неї перебуває те, що слід піднести.

Гавая та її щит — Елокім

1 לא טוב היות האדם לבדו^{1,2} אעשה לו עזר כנגדו. כתיב כי שמש ומגן הוי"ה אלקים.³

«Не добре, щоб чоловік був сам; Я створю йому помічника навпроти нього». Написано: «Бо сонце й щит — Гавая Елокім».

Маамап починається зі слів Б-га, сказаних перед створенням Хави (Берешит 2:18), і поєднує їх із Теїлім 84:12: «Бо сонце й щит — Гавая Елокім». Два Імені буде уподібнено сонцю та його захисному щиту.

פי הוי"ה הוא גילוי והמשכת ההארה להיות מקור להתהוות העולמות כי הוי"ה מלשון התהוות⁴ כנודע.

Значення таке: Ім'я Б-га (Гавая) — це розкриття й притягнення саява, щоб воно стало джерелом виникнення світів, адже Гавая походить від слова «гішавут» — «виникнення», як відомо.

Ім'я Гавая (Тетраграматон) пов'язане зі словом «гішавут» — «виникнення»: це світло, яке є джерелом усього сущого. (У примітці Кегот сказано, що в одному рукописі Цемах-Цедек виправив слово на «ме-гаве» — «приводить до буття».)

אך אם היה הארה זו מתגלית ונמשכת להיות חיות לנבראים כמו שהיא בעצמותה לא היו הנבראים כלל על אופן שהם עתה

Але якби це саяво розкривалося й притягувалося, стаючи життєвою силою для створінь таким, яким воно є у своїй сутності, створіння зовсім не існували б так, як існують тепер;

Якби це творче світло розкривалося таким, яким воно є насправді, створіння не могли б існувати так, як існують тепер.

כי לא היה יכול להיות מציאות יש ונפרד כמו שהוא עתה מאחר שאור וחיות המהוה היה מאיר עליו בגילוי אלא היו בבחי' ביטול המציאות מכל וכל כמו שהוא קמ"י [קמ"ה] ית' דכולא כלא חשיבי.⁵

бо не могло б існувати окреме буття — «єш» [«щось»] — таким, яким воно є тепер, адже світло й життєва сила, що приводять його до буття, відкрито світили б на нього; натомість створіння перебували б у стані цілковитого самоусунення (бітуль) буття, як воно є перед Ним, благословенним Він, перед Яким «усе вважається нічим».

Адже поки світло, яке їх створює, світило б відкрито, ніщо не могло б існувати як начебто самостійне й відокремлене буття («щось», єш); створіння були б цілковито самоусунені, так само як перед самим Б-гом, перед Яким «усе вважається нічим».

2 ולזאת עשה השי"ת [השם יתברך] מגן ונרתק לשם הוי"ה והוא בחי' שם אלקים⁶ שמעלים ומסתיר תוקף

ההארה

Тому Б-г, благословенний Він, створив щит і покрив для Імені Б-га (Гавая); це рівень Імені Б-га (Елокім), яке приховує та затінює силу світіння,

Отже, Б-г створив для Гаваї «щит», або покрив, — Ім'я Елокім, яке приховує силу світла, подібно до покриву, що затуляє сонячне світло.

והיינו ע"י גבורות וצמצומים ואז יכול להיות התהוות היש ונפרד וזהו פי' שם אלקים לשון שררה כי אין מלך בלא עם.^{7,8}

а саме через прояви суворості (гвурот) і скорочення (цимцумім); тоді може відбутися поста-
ння «чогось» і відокремленого існування. У цьому й полягає значення Імені Елокім: воно ви-
ражає владу, адже «немає царя без народу».

Елокім діє через прояви суворості (гвурот) і скорочення (цимцумім), створюючи місце для окремих істот. Тому Ім'я Елокім означає владарювання: цареві потрібен народ — піддані, відмінні від нього.

ובחי' זו הוא הנק' ג"כ בשם שכינה כי שכינה הוא מלשון ושכנתי בתוכם⁹ שע"י מדה זו הוא מתלבש

בנבראים

Цей рівень також має назву «Б-жественна присутність (Шехіна)», адже слово «Шехіна» похо-
дить від вислову «І перебуватиму серед них»: через цю властивість Він вбирається у
створіння;

Ця сама сила приховування і є Шехіною; її назва походить від слів «Я перебуватиму (ве-шаханті) се-
ред них» (Вихід 25:8): через неї Б-г перебуває всередині створінь і облачається в них.

משא"כ אם היה ההארה מתגלית כמו שהיא בעצמותה לא היו הנבראים יכולים להכיל אותה כלל
וכנ"ל.

тоді як якби світіння розкрилося таким, яким воно є у своїй сутності, створіння зовсім не
могли б його вмістити, як сказано вище.

Без цієї сили створіння взагалі не могли б утримати світло.

Мета сходження та вигнання Шехіни

3 והנה נזי [נזכר] בדרז"ל [בדברי רבותינו זכרונם לברכה] ענין גלות השכינה כמו שאמרו גלו לאדום שכינה עמהם¹⁰ גלו לבבל כו'.¹¹

Тепер у словах наших мудреців, благословенної пам'яті, згадується про вигнання Б-жественної присутності (Шехіна), як сказали вони: «Вони були вигнані до Едому — Шехіна була з ними; вони були вигнані до Вавилону...» тощо.

Мудреці говорять про «вигнання Шехіни»: куди б не виганяли Ізраїль — до Едому (Риму) чи до Вавилону, — Б-жественна присутність ішла з ними (Sifrei Bamidbar 161; Мегіла 29a).

וענין גלות זה הוא כך בהיות כי תכלית ירידת והמשכת אור אלקותו ית' שנמשך להתלכש בנבראים ולהחיותן ע"י צמצום דשם אלקים כנ"ל עד שיהיו מתהוים באופן שהם כח"י יש ונפרד. הוא כשביל שאח"כ יתבטל היש לאין

Мета сходження та притягнення вниз світла Його Б-жественності, благословенний Він, яке притягується вниз, щоб облачитися у створіння й оживляти їх через скорочення (цимцум) Імені Б-га (Елокім), як сказано вище, аж доки вони не постануть як відокремлене «щось», полягає в тому, щоб згодом це «щось» самоусунулося до «ніщо» (бітуль),

Пояснення таке: світло Б-га сходить і облачається у створіння через скорочення Імені Елокім, завдяки чому вони постають як відокремлені істоти. Мета цього сходження — щоб це «щось» згодом самоусунулося до «ніщо», свого Б-жественного джерела.

ע"ד מ"ש וצבא השמים¹² לך משתחויים שכל המלאכים צבא מעלה מיכאל וגבריאל כו' עם שהם כח"י יש ודכר¹³ אבל הם בטלים אל האין.

як сказано: «І небесне воїнство Тобі вклоняється»: усі ангели — небесне воїнство, Міхаель і Гавріель тощо, — хоча вони й є «чимось» і окремими сутностями, перебувають у стані самоусунення до «ніщо».

Так само й ангели: «небесне воїнство Тобі вклоняється» (Нехемія 9:6). Хоча Міхаель, Гавріель і все небесне воїнство є реальними сутностями, вони самоусунені перед Б-гом.

4 וזהו נח"ר [נחת רוח] לפניו ית' שיהיה יש ושיתבטל ובזאת דוקא הוא חפץ. ובשביל זה היה ירידת הארת אלקותו ע"י העלמים והסתרים עד שיהיה התהוות היש כנ"ל וכדכתיב כל הנקרא בשמי¹⁴ ולכבודי בראתיו וגו'.

І саме це є втіхою перед Ним, благословенним: щоб існувало «щось» і щоб воно перебувало в стані самоусунення (бітуль); саме цього Він і бажає. Тому світіння Його Б-жественності зі-йшло вниз крізь приховування й заслони, аж поки не постало «щось», як сказано вище; і як написано: «Кожного, хто названий Моїм Ім'ям і заради Моєї слави, Я створив...»

Б-гова «втіха» полягає саме в тому, щоб існувало «щось», яке самоусувається. Заради цього Його сві-тло зішло вниз крізь приховування, адже «заради Моєї слави Я створив його» (Єшаягу 43:7).

אכל בחיי גלות השכינה הוא כשנמשך הארת אלקותו ית' הנק' בשם שכינה ומתלבשת בע' [בשבעים] שרים להחיותן והם יש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] לי יאורי¹⁵ כו' רק דקרו ליה אלקא דאלקיא.¹⁶

Але вигнання Б-жественної присутності (Шехіни) — це коли світіння Його Б-жественності, що зветься Шехіною, сходить униз і облачається в сімдесятьох князів, щоб давати їм життя, а вони є «чимось» і самостійними сутностями — «Моя ріка — моя...» тощо, — і лише називають Його «Б-гом богів».

Вигнання Шехіни — це коли Б-жественне світло сходить до «сімдесятьох князів», духовних покрови-телів сімдесяти народів, і дає їм життя, тоді як вони вважають себе незалежними, як вихвалявся фа-раон: «Моя ріка — моя» (Єхезкель 29:3). Вони визнають Б-га лише як «Б-га богів» (Menachos 110a) — найвищу силу над собою, а не як Того, перед Ким вони є ніщо.

אשר זהו בחיי גלות ממש מאחר שלא נעשה בחיי ביטול אח"כ מירידה זו.

Це і є справжнє вигнання, оскільки після цього спуску не відбулося самоусунення.

Оскільки цей спуск не приводить до самоусунення, це справжнє вигнання: світло підтримує існуван-ня того, що так і не повертається до Б-га.

וזהו הפך הכוונה כנ"ל והוא סוד גלות השכינה שהארת אלקות מקור חי העולמים נשפלת ונגלית עד תחתית המדרגות שהם מדור הקליפות והיכלות החיצונים וכנודע:

І це суперечить задуму, як сказано вище; у цьому полягає таємниця вигнання Шехіни: світі-ння Б-жественності — джерела життя світів — опускається й розкривається аж до найнижчих рівнів, якими є місце перебування оболонок (кліпот) і зовнішніх палат, як відомо.

Це суперечить меті творіння: світло, яке є джерелом усього життя, опускається до найнижчих рівнів — володінь кліпот, сил приховування, та їхніх «зовнішніх палат».

Дзеркало й відбите світло

5 והנה השכינה נקראת בכתוב בשם מראה. כמ"ש במראה אליו אתודע.¹⁷ והענין שהוא עד"מ כמו

המראה הגשמית שפעולתה להראות לאדם מה שמלאחוריו

Б-жественна присутність (Шехіна) в Писанні названа «дзеркалом», як сказано: «У видінні (мар'а) Я відкриваюся йому». Суть цього можна пояснити на прикладі звичайного дзеркала, призначення якого — показувати людині те, що знаходиться позаду неї.

Писання називає Шехіну «дзеркалом»: «У видінні (мар'а, що також означає "дзеркало") Я відкриваюся йому» (Бемідбар 12:6). Дзеркало показує людині те, що знаходиться позаду неї.

והיינו ע"י שהזכוכית מצופה בצפוי כסף שהוא מכסה ומסתיר על הזכוכית ומונע את הראות בלתי תוכל להתפשט עוד להלאה.

Це відбувається тому, що скло покрите срібним шаром, який закриває й приховує скло та перешкоджає зору, не даючи йому поширюватися далі.

Це працює завдяки тому, що зі зворотного боку скло покрите сріблом, яке не дає лінії зору продовжуватися крізь нього.

ומחמת העכוב והמניעה נעשה אור חוזר עד שתפול הראות גם לאחוריו (והוא מכח הזכוכית והצפוי) מה שלא היה יכול לראות אם לא היה צפוי זה.

Через цю перешкоду й блокування виникає відбите світло, аж поки погляд не сягає навіть того, що знаходиться позаду нього (і це завдяки властивостям скла та покриття), — того, чого він не міг би побачити, якби не це покриття.

Коли шлях світла перекрито, воно відбивається назад, даючи змогу побачити те, що знаходиться позаду, — щось неможливе без покриття.

אך מ"מ היינו דוקא כשהיא מצופה ומכוסה בכסוי דק וקלוש כמו הכסף אבל כשהיא מכוסה בכיסוי עב וחסוך לא יראה בה כלום.

Однак це можливо лише тоді, коли скло покрите тонким і ледь помітним шаром, як-от срібло; але якщо його покрити товстим і темним шаром, у ньому нічого не буде видно.

Покриття має бути тонким, як срібло; у дзеркалі з товстим і темним покриттям нічого не буде видно.

6 וכך יובן הנמשל. והוא כי הנה שם הוי"ה הוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה כנ"ל

Так слід розуміти відповідник у притчі. Ім'я Б-га (Гавая) відповідає рівню притягування згори донизу, як сказано вище;

Якщо застосувати це до суті: Гавая — це світло, що поширюється згори донизу, як пояснювалося вище.

ובחי' מל' ית' שהוא הנק' בשם אלקים היינו בחי' צמצום והסתר שבה מסתתר' [מסתרת] ומתעלמת ההארה בלתי תתפשט ותתגלה עוד כנ"ל.

а рівень Його царювання (Малхут), благословенний Він, що зветься Іменем Б-га (Елокім), — це рівень скорочення (цимцум) і приховування, у якому сяйво приховується й залишається прихованим, так що воно більше не поширюється і не розкривається, як сказано вище.

Малхут, царювання Б-га, яке зветься Елокім, — це приховувальна «оболонка», що стримує світло й не дає йому поширюватися далі.

ומחמת צמצום והעלם זה נעשה אור חוזר שהוא חוזר ועולה למעלה מעלה יותר מכפי ערך כח מקור ההארה המתפשטת דשם הוי"ה

І через це скорочення й приховування виникає відбите світло, яке повертається і підноситься дедалі вище — вище за міру сили джерела того світла, що поширюється від Імені Гавая;

Через це приховування виникає «відбите світло» (ор хозер) — світло, яке підіймається назад угору й сягає навіть вище за джерело прямого світла Гавая.

וכמ"ש אשת חיל עט"ב [עטרת בעלה]¹⁸ וכתוב והיה אור הלבנה¹⁹ כאור החמה כו'. והיינו כמשל המראה שע"י הכיסוי המסתיר ומונע התפשטות ההארה נעשה או"ח [אור חוזר] עד למרחק וד"ל [ודי למבין].

як написано: «Жінка доблесті — вінець свого чоловіка», і написано: «І буде світло місяця, як світло сонця...» тощо. Це подібно до прикладу з дзеркалом: завдяки покриттю, що приховує й перешкоджає поширенню світла, виникає відбите світло, яке сягає далеко; і цього досить для того, хто розуміє.

Звідси слова: «Жінка доблесті — вінець свого чоловіка» (Мішлей 12:4), а в майбутньому «світло місяця буде, як світло сонця» (Єшаягу 30:26): аспект, що приймає й приховує, — Малхут, «дружина», «місяць» — піднесеться до рівня того, хто дає, і навіть вище за нього.

וז"ש [וזהו שכתוב] עולת שבת בשבתו.²⁰ וכן מ"ש רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] (כתובות סא) ע"פ בעולת בעל²¹ בעלייתו של בעל²² עולה עמו כו'.

І це те, про що написано: «Жертва цілоспалення (олас) Шабату в його Шабат». Так само й сказане нашими мудрецами, благословенної пам'яті (Ктубот 61), щодо слів «дружина чоловіка» (беулат бааль): «коли чоловік підноситься (беаліасо), вона підноситься разом із ним» тощо.

Так само сказано про «жертву цілоспалення (олас) Шабату» (Бемідбар 28:10): олас походить від ола — «піднесення». Мудреці також прочитали слова беулат бааль, «дружина чоловіка», як беаліасо: «коли чоловік підноситься, вона підноситься разом із ним» (Ктубот 61a).

ועמ"ש ע"פ הראיני את מראיך^{23,24} כו' שזהו ג"כ ענין ירידת הנשמה בגוף המסתיר שהוא צורך עליה לחזור ממטה למעלה להתכלל באור ה' כו'.

Див. також сказане щодо вірша «Покажи мені своє обличчя...»: ідеться також про сходження душі в тіло, яке приховує її; це потрібно заради піднесення — щоб повернутися знизу вгору й включитися у світло Б-га тощо.

Алтер Ребе посилається на свій маамар про слова «Покажи мені своє обличчя» (Шір га-Шірім 2:14): душа сходить у тіло, що приховує її, також заради більшого піднесення назад до світла Б-га.

РОЗДІЛ 4 • 17-8

Помічниця навпроти нього

7 והוא ג"כ מ"ש ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור²⁵ וילבשם שהוא בחי' לבוש המכסה ומעלים וע"י לבוש והעלם זה נעשה אח"כ הכאת האור חוזר כנ"ל.

І це також те, про що сказано: «Гавая Елокім створив для Адама та його дружини одяг зі шкіри й вдягнув їх»: це рівень одягу, який покриває й приховує; і завдяки цьому одягу та приховуванню згодом виникає удар відбитого світла, як сказано вище.

Та сама думка звучить у словах: «Гавая Елокім створив для Адама та його дружини одяг зі шкіри» (Берешит 3:21): одяг покриває й приховує, а завдяки йому відбите світло «вдаряє» назад угору.

וזהו לא טוב היות האדם לבדו.²⁶ פ"י וענין היות האדם לבדו היינו להיות הכל המשכה בבחי' גילוי מלמעלה שז"ס [שזה סוד] אדם העליון שם מ"ה [שם מ"ה] על הכסא דמות כמראה אדם²⁷ כו'

І це — «Недобре, щоб людина була сама». Тобто «людина була сама» означає, що все було б низхідним потоком у розкритому вигляді згори, — це таємниця вищого Адама, Імені Ма: «на престолі подоба, вигляд людини...» тощо, —

Тепер розглядається початковий вірш: «людина сама» означала б, що все Б-жественне світло відкрито сходить униз. Це світло — «вищий Адам», Ім'я Ма: Гавая, написане з літерами алеф, числове значення якого — 45, таке саме, як у слова «Адам». Єхезкель побачив її як «подобу вигляду людини» на престолі (Єхезкель 1:26).

שיהיה בבחי' גילוי מאליו ומעצמו למטה שאז היה הכל בבחי' ביטול כמו שהוא למעלה בבחי' יחוי' [יחודא עילאה]²⁸ דכולא כלא חשיכי כאין ואפס וזהו היות האדם לבדו ר"ל [רוצה לומר] שהי' [שהיה] הכל בביטול אליו ית'.²⁹

так що воно розкривалося б унизу само собою. Тоді все перебувало б у стані самоусунення (бітуль), як угорі, на рівні вищого єднання (іхуда ілаа), де «все вважається нічим», наче ніщо й небуття. І це означає «людина сама»: усе перебувало б у самоусуненні перед Ним, благословенний Він.

У такому стані світло розкривалося б унизу саме собою. Тоді все було б у стані самоусунення, як у «вищому єднанні», де все є наче ніщо перед Б-гом. Саме це означає «людина сама»: відчувався б лише Б-г, а ніщо інше не відчувалося б як існуюче.

אעשה לו עזר כנגדו שיהיה עזר וסיוע מבחי' כנגדו³⁰ דוקא דהיינו מבחי' הצמצום וההסתר המגד להתפשטות ההארה כנ"ל שמחמת זה מתהווה הגוף ונפש הבהמית שהם בחי' יש ונפרדים כנ"ל

«Створю йому помічницю, що буде йому супроти»: нехай допомога й підтримка походять саме з рівня «супроти нього», тобто з рівня скорочення (цимцум) і приховування, що протистоїть поширенню світла, як сказано вище. Через це виникають тіло й тваринна душа (нефеш габагаміт), які є «еш» (самостійним існуванням) і відокремленими, як сказано вище;

«Створю йому помічницю, що буде йому супроти»: допомога приходить саме з того, що протистоїть (кенегдо — «супроти нього»; менагед — «протистоїть»), — зі скорочення й приховування, які стримують поширення світла і завдяки яким виникають тіло й тваринна душа — відокремлені «еш», самостійні сутності.

ומזה דוקא יהיה העזר כי מהעלם זה נעשה אח"כ או"ח [אור חוזר] למעלה מעלה.

І саме звідси прийде допомога, адже з цього приховування згодом виникає відбите світло, що підноситься все вище й вище.

Саме з цього приховування виникає відбите світло, яке підноситься ще вище; у цьому й полягає «допомога».

8 וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים³¹ שעיקר הצחוק והתענוג לע"ל [לעתיד לבוא] ישמח ה' במעשיו נמשך משם אלקים

І як сказано: «Елокім дарував мені сміх»: сама суть сміху й насолоди у Майбутньому світі — «Гавая радітиме Своїми творіннями» — походить від Імені Б-га (Елокім),

Слова Сари при народженні Іцхака — «Елокім дарував мені сміх» (Берешит 21:6) — показують, що остаточні сміх і насолода майбутнього, коли «Гавая радітиме Своїми творіннями» (Теїлім 104:31), походять від Імені Елокім — сили приховування.

כמ"ש במ"א שעיי"ז יהיה אח"כ הגילוי מבחי שלמעלה משם הוי"ה כמ"ש עד יעבור עמך³² הוי"ה והוא בחי אשר לא ישב אדם שם³³ כמ"ש ע"פ בעטרה שעטרה לו אמו^{34, 35} כו'.^{36, 37}

як пояснюється в іншому місці: завдяки цьому згодом розкриється рівень, що вищий за Ім'я Б-га (Гавая), як сказано: «Аж поки Твій народ не перейде, Гавая»; і це рівень «де не мешкала людина», як пояснюється на вірш «Вінцем, яким його увінчала його мати», тощо.

Завдяки приховуванню Елокім розкриється те, що перебуває навіть за межами Гаваї. У Пісні біля моря слова «аж поки Твій народ не перейде, Гавая» (Шмот 15:16) означають, доки Ізраїль не перейде; маамар тлумачить це як перехід за межі Гаваї — на рівень «де не мешкав адам (людина)» (Єремія 2:6), за межі навіть «вищого Адама».

РОЗДІЛ 5 • 119-11

Шати зі шкіри та служіння очищення

9 והנה אחר חטא אדה"ר [אדם הראשון]³⁸ כתיב כתנות עור בעי"ן.

Тепер після гріха Адама га-Рішона написано: «одяг зі шкіри» — зі словом, що починається з літери айн.

Після гріха одяг Адама названо «шкірою» (ор, із літерою айн), а не «світлом» (ор, із літерою алеф). Мідраш розповідає, що в сувої Тори раби Меїра було написано «одяг зі світла» (Берешит Раба 20:12), а примітка Цемаха Цедека до цього маамару, наведена у примітках Kehot, говорить про «одяг зі світла, із літерою алеф».

כי מקודם החטא היה כסוי וההעלם דק ביותר³⁹ דהכתיב ויניחהו בגי'ע [בגן עדן]⁴⁰ כוי אבל אחר החטא הוא בחי' הכנגדו ביותר שהוא בחי' קליפת נוגה וזהו ענין כתנות עור.

Адже до гріха покрив і приховування були надзвичайно тонкими, як сказано: «І помістив його в Саду Еденському...»; але після гріха це вже рівень, що найбільше йому протистоїть, — рівень оболонки нога (кліпат нога, «світна оболонка»); і це й означає «одяг зі шкіри».

До гріха приховувальний шар був дуже тонким — таким, що відповідав Саду Еденському, куди Б-г помістив Адама (Берешит 2:15). Після гріха «протилежність» стала набагато грубішою: кліпат нога, «світна оболонка», що поєднує добро і зло. Це і є «одяг зі шкіри».

כי הנה עיקר⁴¹ ענין יניקת החיצונים הוא ע"י העור כי יניקתם הוא מבחי' השערות כמ"ש כרחל לפני גוזזיה נאלמה⁴² (עמ"ש פ' פנחס ע"פ צו את קרבני⁴³ כוי)

Адже головне живлення зовнішніх сил відбувається через шкіру, бо живляться вони від рівня волосся, як сказано: «Немов вівця, що німа перед тими, хто її стриже» (див. також сказане в розділі Пінхас щодо вірша «Накажи... Моє приношення...»),

Саме шкіра є місцем, звідки «зовнішні сили» (кліпот) черпають живлення, адже вони живляться від рівня «волосся», як у словах: «Немов вівця, що німа перед тими, хто її стриже» (Йешаягу 53:7). Альтер Ребе посилається на свій маамар у розділі Пінхас.

ועיקר צמיחת השערות הוא ע"י העור שיש בו גומות שמהם השערות צומחות כוי כמ"ש גבי פרה אדומה⁴⁴ היו בה שתי שערות בתוך גומא⁴⁵ א' פסולה כוי

а головним місцем росту волосся є шкіра, де є заглиблення, з яких росте волосся тощо, як сказано про червону корову: «Якщо в одному заглибленні було дві волосини, вона непридатна» тощо;

Волосся росте із заглиблень у шкірі; це враховано в галахічному законі: червона корова, у якої дві волосини ростуть з одного заглиблення, непридатна (Мішна Parah 2:5).

ובפרק העור והרוטב⁴⁶ נקב שאין הדיו עובר עליו כוי ולכן העבודה הוא עד"מ עבוד עורות.⁴⁷

а в розділі «Га-Ор ве-га-Ротев» сказано: «отвір, над яким не проходить чорнило» тощо. Тому служіння (авода) — це, за аналогією, вичинювання (ібуд) шкір.

У Талмуді, де йдеться про пористу шкіру, крізь яку проходить волосся, згадано отвір і чорнило, написано над ним (Хулін 119b). Тому Б-жественне служіння уподібнюється до вичинювання шкір: слово авода, «служіння», має той самий корінь, що й ібуд, «оброблення» шкір, — робота з грубою «шкірою», доки вона не стане придатною до вжитку.

10 וזה נקי עובד אלקים⁴⁸ שמתקן הסתר בחיי העור הנ"ל הנמשך משם אלקים להיות אתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

І це називається «той, хто служить (овед) Імені Б-га (Елокім)»: той, хто виправляє приховування згаданого вище аспекту «шкіри», що походить від Імені Елокім, аби відбулося «перетворення темряви на світло» тощо.

Таку людину називають «овед Елокім» — тим, хто служить, а в сенсі попереднього абзацу «працює», мов чинбар, зі шкірою, пов'язаною з Елокім: він очищує приховування «шкіри», що походить від Елокім, перетворюючи темряву на світло.

ולכן נאמר ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור⁴⁹ שני שמות כו'. וגם הפי' דשני שמות קאי לאדם ולאשתו לאדם עשה שם הוי"ה ולאשתו שם אלקים.

Тому й сказано: «Гавая Елокім зробив для Адама та його дружини одяг зі шкіри» — два Імені тощо. Є також таке тлумачення: два Імені стосуються «Адама та його дружини»: для Адама [ix] зробило Ім'я Гавая, а для його дружини — Ім'я Елокім.

Ось чому у вірші сказано: «Гавая Елокім зробив... одяг зі шкіри» — наведено обидва Імені. Або ж два Імені відповідають «Адаму та його дружині»: Гавая зробила одяг Адама, а Елокім — його дружини.

11 וחנוך היה תופר מנעלים⁵⁰ פי' לאחר שנתקן בחיי עור הנ"ל ע"י כתנות עור דאדם וחוה תפר מהם חנוך מנעלים כמ"ש ענין זה ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים^{51,52} כו' ע"ש.

«І Ханох був шевцем»: тобто після того, як згаданий вище аспект (бхіна) шкіри був виправлений завдяки шкіряним одягам Адама і Хави, Ханох пошив із них взуття, як пояснюється це на вірш «Які прекрасні твої кроки у сандалях...» тощо; див. там.

Мідраш (наведений у кабалістичній праці Emek HaMelech) говорить, що Ханох (Енох) був шевцем. Коли «шкіру» було очищено завдяки одягам Адама і Хави, Ханох зробив із неї взуття; див. маамар на вірш «Які прекрасні твої кроки у сандалях» (Пісня пісень 7:2).

ומי"מ גם אילו לא חטא אדה"ר [אדם הראשון] ולא היה קליפת נוגה מי"מ היה שייך עזר מבחי כנגדו רק שהיה בחי הכנגדו בדקות יותר.

І все ж, навіть якби Адам, перша людина, не згрішив і не було б кліпат нога (оболонки сййва), допомога з боку бхіни «проти нього» все одно була б доречною; лише бхіна «проти нього» була б тоншою.

Навіть без гріха й без кліпат нога роль «помічника, що є проти нього» все одно була б, тільки в тоншій формі.

Перегородка до гріха й після нього

12 והוא שהיתה העבודה להעלות מתחת הפרס' [הפרסא] כי יש בחי' פרסא בכל העולמות שמה שתחת

הפרסא אינו ממהות שלמעלה מן הפרסא

Тобто служіння полягало б у піднесенні того, що перебуває під перегородкою (парса), адже в усіх світах є аспект (бхіна) перегородки: те, що під перегородкою, не належить до сутності того, що над нею;

До гріха служіння людини полягало б у піднесенні того, що перебуває «під перегородкою» (парса). У кожному світі є така перегородка, і те, що перебуває під нею, має іншу природу, ніж те, що над нею.

כמו באדם יש בחי' פרסא שהוא חצר הכבד המפסיק ומבדיל והרי כל בחי' האדם המוח והלב וכל החושים הן למעלה מן הפרסא.

так само в людині є перегородка — діафрагма, яка перериває й розділяє; і справді, усі [головні] аспекти людини — мозок, серце й усі чуття — перебувають над перегородкою.

У людському тілі такою перегородкою є діафрагма: мозок, серце й чуття — вищі сили — перебувають над нею.

13 ומה שלמטה מן הפרסא אינו ע"ד מהות הכחות המעולים שלמעלה מהפרסא. ועד"ז יובן למעלה בענין

בחינת פרסא שיש בעולמות דקדושה עצמן בין אצי' לבריאה כו'.

Те, що перебуває під перегородкою, не має природи сутності вищих сил, які перебувають над перегородкою. Так само можна зрозуміти й те, що стосується рівня / аспекту (бхіни) перегородки, яка існує всередині самих світів святості — між світом еманції (Ацилут) і світом творення (Бріа) тощо.

Те, що перебуває під перегородкою, має нижчу природу, ніж вищі сили над нею. Так само й нагорі: навіть усередині святості перегородка відділяє Ацилут — Б-жественну еманцію — від Брії, створеного буття.

לכן היה שייך להעלות מתחת הפרסא אף גם בבחי' היותו קודם החטא וזה היה ענין העזר כנגדו בכוונת הבריאה. אבל אחר החטא הוא עזר כנגדו ענין בירור קליפת נוגה.

Тому було доречно підносити те, що перебувало під перегородкою, навіть до гріха; у цьому полягала «помічниця навпроти нього» в задумі творіння. Але після гріха «помічниця навпроти нього» — це очищення кліпат нога.

Отже, ще до гріха належало підносити те, що перебувало під перегородкою; у цьому й полягала «помічниця навпроти нього», передбачена задумом творіння. Після гріха «помічниця навпроти нього» стала означати очищення кліпат нога.

14 וזהו ענין ויגרש את האדם⁵³ כו' ומ"מ גם בחי' זו נמשל לצפוי דק וקלוש שיוכל להיות ממנו אור חוזר.

І ось у чому полягає зміст слів: «І вигнав Він людину...» тощо. І все ж і цей рівень уподібнюється тонкому й ледь помітному покриттю, від якого може виникнути відбите світло.

Вигнання з Едему (Берешит 3:24) відображає цей грубіший стан. Проте навіть кліпат нога (оболонка саява) вважається «тонким покриттям», подібним до срібного шару дзеркала, від якого може виникнути відбите світло.

כי ק"נ [קליפת נוגה] היא כלולה מטו"ר [מטוב ורע] והוא חיות כל דברים המותרים כו' שנק' היתר שאינו אסור וקשור בידי החיצו' [החיצונים] ויוכל להעלות הטוב בבחי' אור חוזר כו'.

Адже кліпат нога складається з добра і зла, і вона є життєвою силою (хают) усіх дозволених речей тощо. Їх називають «гетер» («дозволене», тобто «звільнене»), бо вони не заборонені й не зв'язані в руках зовнішніх сил, тож добро можна піднести як відбите світло тощо.

Кліпат нога поєднує добро і зло та дає життєву силу всім дозволеним речам. Їх називають гетер — «звільнене», бо вони не «зв'язані» (асур, «заборонене») в руках зовнішніх сил, тож добро в них можна піднести як відбите світло.

Наречений і наречена

15 וּבִכְיֹז [וּבְכָל זֶה] יוֹבֵן מָה שְׁאוֹמְרִים בְּבִרְכַּת חֲתָנִים בְּבִרְכַּת שְׂמֵחַ תְּשֻׁמַּח חֲתָן וְכֻלָּהּ⁵⁴ וּבְבִרְכָּהּ

אחרונה שהיא אשר ברא אומרים משמח חתן עם הכלה

З огляду на все сказане зрозуміємо слова весільних благословень: у благословенні «Даруй велику радість» [кажемо]: «Той, Хто звеселяє нареченого й наречену», а в останньому благословенні, яке називається «Який створив», кажемо: «Той, Хто звеселяє нареченого з нареченою».

Тут пояснюється одна деталь весільних благословень: благословення «Даруй велику радість» завершується словами «Той, Хто звеселяє нареченого й наречену», а останнє благословення, «Який створив», — словами «Той, Хто звеселяє нареченого з нареченою».

פִּי כִּי הַכֻּלָּה הִיא בַּחַיִּי מִלִּי.

Тобто наречена — це рівень царювання (Малхут).

Наречена уособлює Малхут — рівень, що приймає.

תַּחֲלָה הִיא מִקְבֵּלַת הָאוֹר מֵהַחֲתָן שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֲלָמָא דְדִּכּוּרָא בְּעֲלָמָא דְנוֹקְבָא. וְזֶהוּ חֲתָן וְכֻלָּהּ. אֲמַנָּם אַחֲ"כ הוּא מְשַׁמַּח חֲתָן עִם הַכֻּלָּה שְׁעִי הַכֻּלָּה הוּא מְשַׁמַּח אֶת הַחֲתָן שֶׁהִרִי נַעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר מִמֶּשׁ וְתוֹסַפַּת אוֹר מִבַּחַיִּי כִּנְגְדוֹ כִּנְיָ"ל. וְזֶהוּ שֶׁנַּעֲשִׂית עֲטָרָה לְבַעֲלָהּ:

Спершу вона отримує світло від нареченого, яке переходить зі світу чоловічого начала до світу жіночого начала; і це — «наречений і наречена». Однак згодом — «Той, Хто звеселяє нареченого з нареченою»: через наречену Він звеселяє нареченого, адже вона стає для нього справжньою помічницею й додає світло з боку рівня «навпроти нього», як сказано вище. Саме так вона стає «вінцем свого чоловіка».

Спочатку вона отримує світло від нареченого, яке переходить зі «світу чоловічого начала» до «світу жіночого начала»: «наречений і наречена» — кожен у своїй ролі. Згодом же — «наречений з нареченою»: через неї звеселяється наречений, адже вона стає для нього справжньою «помічницею навпроти нього» і додає світло через відображення. Так вона стає «вінцем свого чоловіка».

В АВОДІ

Людина не повинна бачити в тілі, тваринній душі й дозволених речах цього світу лише перешкоди: вони є «помічницею навпроти нього». Служачи Б-гу через них — «вичиняючи шкіру», очищуючи кліпат нога й підносячи її добро, — людина перетворює темряву на світло та породжує відбите світло, яке підноситься вище, ніж саме розкриття; так само й душа сходить у тіло, що приховує, заради ще більшого піднесення.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Чому нерозкрите світло Гаваї унеможливило б окремий світ і як Елокім робить його існування можливим?
2. Чим задумане сходження Б-жественного світла відрізняється від «вигнання Шехіни»?
3. Як образ дзеркала пояснює, що приховування може породити світло, вище за його джерело, і чому покриття має бути тонким?
4. У якому сенсі тіло й тваринна душа є «помічницею навпроти» Б-жественної душі?
5. Як два завершення весільних благословень виражають описані в маамарі взаємини між тим, хто дає, і тим, хто отримує?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 לא טוב היות האדם לבדו

Маамар належить до 5571 року. Там наявні ще два списки з незначними відмінностями від друкованого тексту та кількома примітками Цемах-Цедека, а також довша друга версія.

ПРИМІТКА КЕНОТ

המאמר הוא משנת תקע"א. ב' הנחות אחרות במאמרי אדה"י פרשיות ע' מד, בשינויים קלים ממה שנדפס כאן עם איזה הגהות מהצ"צ. ונוסחא שני' שם ע' מז באריכות. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. המאמר עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ו תתרנה, א (מלקו"ת לג פרשיות כו, א). סיום המאמר נזכר בלקו"ת שמע"צ צב, סע"ב.

2 לא טוב היות האדם לבדו

Б-г говорит це до створення жінки: чоловікові не слід бути самому, і Він створить йому відповідну помічницю («напроти нього»). Маамар тлумачить «самому» як безперешкодне розкриття, а «помічницю напроти нього» — як приховування, що приносить більше світла.

בראשית ב':י"ח Genesis 2:18

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקִים לֹא-טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבָדּוּ אֶעֱשֶׂה-לּוֹ עֹזֵר כְּנֶגְדּוֹ:

And the L-RD G-d said: 'It is not good that the man should be alone; I will make him a help meet for him.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית ב, יח.

3 כי שמש ומגן הוי"ה אלקים

Псалмоспівець (із синів Кораха) прославляє Б-га як сонце, що дає світло, і щит, що захищає. Альтер Ребе, як і в Танія (Shaar HaYichud VahaEmunah 4), тлумачить сонце як Ім'я Б-га (Гавая), а щит — оболонку сонця — як Ім'я Б-га (Елокім).

תהילים פ"ד:י"ב Psalms 84:12

כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגָּן ה' אֱלֹקִים יְהוָה וְכָבוֹד יְהוָה ה' לֹא יִמְנָע-טוֹב לְהִלָּכִים בְּתַמִּים:

For the L-RD G-d is a sun and a shield; the L-RD giveth grace and glory; No good thing will He withhold from them that walk uprightly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 הוי' מלשון התהוות

Там Алтер Ребе пояснює слова «Бо сонце й щит — Гавая Елокім»: як оболонка захищає сонце, щоб створіння могли його витримати, так Ім'я Елокім захищає

Ім'я Гавая, яке означає, що Він безперервно приводить усе до буття з небуття.

תניא, חלק שני; שער היחוד והאמונה Tanya, Sha'ar HaYichud 4:1 ד':א

כִּי הֵנָּה כְּתִיב: "כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגָּן ה' אֱלֹקִים", פִּירוּשׁ, "מִגָּן" - הוּא נִרְתֵּק לְשֶׁמֶשׁ, לְהִגֹּן שְׂיוּכָלוּ הַבְּרִיּוֹת לְסִבְלוֹ, כְּמֵאמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּהּ: "לְעֵתִיד לָבֵא הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹצִיא חֶמֶה מִנִּרְתֵּקָה, וְשָׁעִים נִידוּנֵין בָּהּ כו"ו. וְכֵמוֹ שֶׁהַנִּרְתֵּק מִגִּין בְּעַד הַשֶּׁמֶשׁ, כִּךְ שֶׁם "אֱלֹקִים" מִגִּין לְשֶׁם הַנִּזְ"ה בְּרוּךְ-הוּא.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תניא ח"ב פ"ד. ובאריכות בהמשך תרס"ו ע' תעו. ראה סה"מ ת"ש ע' 40. ובספר הערכים-חב"ד כרך ג ע' תנח. במאמרי אדה"י פרשיות בתיקון בגוכת"ק הצ"צ: מלשון "מהוה".

5 דכולא כלא חשיבי

Твердження Зогар про те, що перед Б-гом усе вважається нічим; Альтер Ребе застосує його до того стану, у якому перебувало б творіння, якби світло Гавая було розкрите.

ספר הזוהר, הקדמה כ':קפ"ה-20:188-22:199 Zohar, Introduction

R. Simeon then opened his discourse on the precepts of the Torah. He said: 'The precepts of the Torah which the Holy One has given to Israel are all laid down in the first chapter of Genesis in summary. In the Beginning G-d created.1The remainder of this chapter is more in the style of the Ra'yah Mehemnah than of the Zohar. This contains the first precept of all, to wit, the fear of the L-rd, as it is written: "The fear of the L-rd is the beginning of wisdom" (Ps. ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

АБЗАЦ 2

6 שם אלקים מלשון שררה

Марей мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה רש"י בראשית ל, ב.

7 כי אין מלך בלא עם

Там Ім'я Елокім є властивістю суворості й скорочення, щитом і покривом для Гаваї, які приховують творче світло, щоб створіння не втрачали самостійного існування; це скорочення саме по собі є милістю, завдяки якій може бути збудований світ.

תניא, חלק שני; שער היחוד והאמונה Tanya, Sha'ar HaYichud 6:7-8 ו':ו-ח

אך בְּאֵמֶת, אֵין הַמְּשַׁל דּוּמָה לְנִמְשָׁל כָּלָל, כִּי הַנְּשָׁמָה וְהַגּוֹי הֵם בְּאֵמֶת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה בְּשִׁרְשָׁם, כִּי אֵין הַתְּהוּוֹת שֶׁרֶשׁ הַגּוֹי וְעֶצְמוֹתוֹ - מְנַשְׁמָתוֹ, אֶלֶּא - מְטַפּוֹת אֲבִיו וְאִמּוֹ, וְגַם אֲחֵרֵי כֵן, אֵין גִּידוּלוֹ מְנַשְׁמָתוֹ

לְבָדָה, אֲלֵא עַל יְדֵי אֲכִילַת וְשִׁתִּיית אֹמֶז כָּל תַּשְׁעָה חֳדָשִׁים, וְאַחֵר כָּה עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ וְשִׁתִּייתוֹ בְּעֶצְמוֹ, מִחֲשָׁאֵי־כּוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שֶׁכָּל עֲצֻמוֹתָם וּמֵהוֹתָם נִתְּהוּהוּ מֵאִין וְאַפְסֵי הַמּוֹחֶלֶט – רַק בְּדִבְרֵי ה' וְרוּחַ פִּי יִתְבָּרֵר, וְגַם עֲדִיין נֶצֶב דִּבְרֵי ה' ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בחי וישב לה, ל. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א, תניא ח"ב פ"ו. וראה במ"מ למאמרי אדה"ז פרשיות לעי תרלא. ראה באוה"ת סוכות ע' איתשלא. האינו ע' איתרמא שמציין לכמה מקומות. ראה לקמן נג, ד. במאמרי אדה"ז פרשיות ע' מד נוסף כאן הגה"ה מהצ"צ: "התהוות בחי עם ונפרדי הוא ע"י המגן ונרתק שמבחי ש' אלקים וכמ"ש בלק"א ח"ב פ"ד לכן שם אלקי הוא לי שרה כי ע"י שם זה הוא שנעשה בחי המלוכה שהיא על בחי עם ונפרדי דייקא". ובאוה"ת בראשית כרך ו תתרנה, א (מלקו"ת לג"פ) "וזהו הקדמה למה שמפרש אח"כ שגם הביטול היש נמשך משי אלקי והיינו שהמכוון שנעשה יש ודבר נפרד, לא שישארו כך כ"א שיהיו בבחי ביטול היש, וזהו הכוונה שאין מלך בלא עם" ע"ש.

8

כי אין מלך בלא עם

Рабейну Бах'я (коментар до Берешит 38:30) пише, що Ім'я Б-га (Елокім) в оповіді про створення світу означає Царя світу, «бо немає царя без народу».

Rabbeinu Bahya, Bereshit 38:30: ל"ח: בראשית ל"ח: רבנו בחיי

9

ושכנתי בתוכם

Б-г говорит Моше: «Зробіть Мені Святилище, і Я перебуватиму серед них». Альтер Ребе виводить від цього дієслова назву «Б-жественна присутність (Шехіна)» (ве-шаханті): присутність Б-га, що перебуває всередині творіння.

Exodus 25:8: ח"ה: שמות

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם:

And let them make Me a sanctuary, that I may dwell among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שמות כה, ח.

АБЗАЦ 3

10

גלו לאדום שכינה עמהם

Сифре (Бемидбар 35:34) навчає, що куди б Ізраїль не був вигнаний, Шехіна була з ним — до Єгипту, Вавилону, Еламу та Едому. Примітка Кегот наводить це першим.

Sifrei Bamidbar 161:5: ה'ה: ספרי במדבר

... גלו למצרים שכינה עמהם, שנאמר (שמואל א ב) הנגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה; גלו לבבל שכינה עמהם, שנאמר (ישעיה מג) למענכם שולחתי כבלה; גלו לעילם שכינה עמהם, שנאמר (ירמיה מט) ושמתי כסאי בעילם והאבדתי משם מלך ושרים; גלו לאדום שכינה עמהם, שנאמר (ישעיה סג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה. וכשהם חוזרים שכינה עמהם, שנאמר (דברים ל) ושב הי את שבותך ורחמך. והשיב לא נאמר, אלא ושב הי אלקיך. ואומר

לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו

(שיר השירים ד) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר ...

(Bamidbar 35:34) "in whose midst I dwell": Beloved are Israel, for even when they are tamei the Shechinah reposes among them — (Vayikra 16:16) "who dwells with them in the midst of their uncleanness," and (Ibid. 15:31) "... when they defile My sanctuary which is in their midst," and (Bamidbar 5:3) "and they shall not make unclean their camps in whose midst I dwell." (Ibid. 35:34) "for I the L-rd dwell in the midst of the children of Israel." R. Nathan says: Beloved are Israel, for wherever they are exiled ...

Wikisource (CC-BY-SA) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

11

גלו לאדום שכינה עמהם, גלו לבבל כו

Рабі Шимон бар Йохай навчає, що куди б Ізраїль не був вигнаний, Б-жественна присутність (Шехіна) йшла разом із ним: до Єгипту, до Вавилону, і разом із ним вона повернеться. Це вводить поняття вигнання Шехіни.

Megillah 29a:4: ח"ט: מגילה

תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר: בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שכל מקום שגלו — שכינה עמהם. גלו למצרים — שכינה עמהם, שנאמר: "הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים וגו'". גלו לבבל — שכינה עמהם, שנאמר: "למענכם שלחתי כבלה". ואף קשה עתידין ליגאל — שכינה עמהם, שנאמר: "ושב הי אלקיך את שבותך". והשיב לא נאמר, אלא "ושב". מלמד שהקדוש ברוך הוא שב עמהם מבין הגליות.

It was taught: R. Shimon b. Yohai said: Come and see how beloved are Israel to G-d—... every place to which they were exiled the Shekhinah (G-d's Divine Presence) went with them. They were exiled to Egypt and the Shekhinah was with them, as it says, "Did I reveal myself to the house of your father when they were in Egypt" (II Samuel 2:27). They were exiled to Babylon, and the Shekhinah was with them, as it says, "For your sake I was sent to Babylon" (Isaiah 43:14). And when ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CC0)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ספרי מטות לה, לד. מגילה כט, א. ראה גם לקמן יא, א, לה, א, נא, א. ראה גם קטו, ג, קיח, א.

12

יצבא השמים

Молитва левітів за часів Неемії: «Ти один — Ім'я Б-га (Гавая)... і небесне військо вклоняється Тобі». Ангели, хоча й є реальними істотами, самоусуваються перед Б-гом — це взірєць того, як «щось» самоусувається перед «ніщо».

Nehemiah 9:6: ט: נחמיה

אֲתָהּ-הוּא ה' לְבַדָּה אֲתָהּ עֲשִׂית אֶת-הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל-צָבָא הָאָרֶץ וְכָל-אֲשֶׁר עֲלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל-אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֵת מְחִיָּה אֶת-כָּל-הָעֲוֹנוֹת הַשָּׁמַיִם לָהּ מִשְׁתַּחֲוִים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them,

and Thou preservest them all; and the host of heaven worshipping Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

נחמ"י ט, ו.

13 שו"ה בחי' — יש ודבר

Варіант читання: «щось і сутність, відокремлена від Його Б-жественності» (у кількох рукописах: «окрема»).

ПРИМІТКА КЕНОТ

בפרשיות ע' מה: "יש ודבר נבדל [בכמה כתי"י — נפרד] מאלקותו ית"י".

АБЗАЦ 4

14 כל הנקרא בשמי

Б-г обіцяє через Ісаю зібрати Свій народ: «кожного, кого названо Моїм Ім'ям, кого Я створив для Моєї слави». «Слава» Б-га — це самоусунення створеного «щось» перед Ним.

Isaiah 43:7: שְׁעִיחוּ מִיָּגֶל

כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו אֶחָדֶם:

Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, I have formed him, yea, I have made him.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י מג, ז.

15 לי יאורי

Б-г через Єзекііла наводить слова фараона, великого крокодила в Нілі: «Моя ріка — моя, і я створив себе сам». Так виявляється позиція сили, яка вважає себе незалежною від Б-га.

Ezekiel 29:3: יְחֻקָּאֵל כִּי־ט

דָּבַר וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָיִי ה' הִנְנִי עֹלֶיךָ פְּרָעָה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם הַתֵּנִים הַגְּדֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וְאֲנִי עֹשִׂיתִנִּי:

speaking, and say: Thus saith the L-rd GOD: Behold, I am against thee, Pharaoh King of Egypt, The great dragon that lieth In the midst of his rivers, That hath said: My river is mine own, And I have made it for myself.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

יחזקאל כט, ג.

16 דקרו לי אלקא דאלקיא

Талмуд говорить, що народи називають Б-га «Б-гом богів», визнаючи Його найвищим, але водночас приписуючи незалежність власним силам.

Menachot 110a:5-6: א-ה-ר

Айтибіа רב שימי בר חיאי לרב (מלאכי א, יא) ממזרח שמש ועד מבוא גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה אמר ליה שימי את דקרו ליה אלהא דאלהא בכל מקום מוקטר מוגש לשמי בכל מקום סלקא דעתך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

ПРИМІТКА КЕНОТ

מנחות ק', א.

АБЗАЦ 5

17 במראה אליו אתודע

Б-г говорить Аарону й Міріам: пророкові «Я даю Себе пізнати у видінні (мар'а)». Очевидно, мар'а означає видіння; однак Альтер Ребе також тлумачить це слово як «дзеркало» — назву Б-жественної присутності (Шехіні).

Numbers 12:6: י"ב:ו

וַיֹּאמֶר שְׁמַעְוֵנָא דְבָרִי אִם־יִהְיֶה נְבִיאָכֶם ה' בְּמִרְאָה אֵלָיו אֶתְוֹדַע בְּחֹלָם אֲדַרְבֵּנוּ:

And He said: 'Hear now My words: if there be a prophet among you, I the L-RD do make Myself known unto him in a vision, I do speak with him in a dream.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

במדבר יב, ו.

АБЗАЦ 6

18 אשת חיל עטיב

Прислів'я Шломо: гідна дружина — вінець свого чоловіка, його гордість. Одержувач — царювання (Малхут) — підноситься й стає вінцем над тим, хто дає.

Proverbs 12:4: ד'4:12

אִשְׁת־חַיִּל עֲטֹרַת בַּעֲלָהּ וְכִרְקַב בַּעֲצוּמוֹתָיו מִכִּישָׁה:

A virtuous woman is a crown to her husband; But she that doeth shamefully is as rottenness in his bones.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

משלי יב, ד.

19 והי אור הלבנה

Ісаїя провіщає день, коли Б-г зцілить Свій народ і світло місяця стане таким, як світло сонця. Світло, що приймає й відображає, піднесеться до рівня свого джерела.

Isaiah 30:26: כ"ו30:26

וְהָיָה אֹרֶי־הַלְבָנָה כְּאֹרֶ הַחֶמֶה וְאֹרֶ הַחֶמֶה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאֹרֶ שְׁבַע הַיָּמִים כִּי־וְהָיָה אֶת־שֶׁכֶר עֲמוֹ וּמִחֶץ מִכְתּוֹ יִרְפָּא:

Moreover the light of the moon shall be as the light of the sun, And the light of the sun shall be sevenfold, as the light of the seven days, In the day that the L-RD bindeth up the bruise of His people, And healeth the stroke of their wound.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י ל, כו.

20 עולת שבת בשבתו

Додаткова жертва всеспалення, яку приносили кожного Шабосу, окрім щоденної. Ола («жертва

всеспалення») також означає «піднесення», вказуючи на піднесення відображеного світла.

Numbers 28:10 כ"ח:10 במדבר

עַל־עֹלֶת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

במדבר כח, י.

21

בעולת בעל

Б-г уві сні застерігає Авимелеха, що Сара «є дружиною чоловіка». Саме ці слова мудреці тлумачать у Ktубот.

Genesis 20:3 ג'20:3 בראשית

וַיָּבֹא אֱלֹקִים אֶל־אַבְיִמֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה מָת עָלֶי־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ וְהוּא בָעֵלָת בָּעַל:

But G-d came to Abimelech in a dream of the night, and said to him: 'Behold, thou shalt die, because of the woman whom thou hast taken; for she is a man's wife.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22

Рав Гуна тлумачить слова «вона — дружина чоловіка» (беулат бааль) як «коли її чоловік підноситься» (беалія-то), а не коли він опускається: дружина підноситься разом зі становищем чоловіка й не опускається разом із ним. Алтер Ребе застосовує це до піднесення одержувача (Малхут).

Ketubot 61a:3 א'61a:3 כתובות

וּפְשִׁיטָנָא לְקָה מִהָא: עוֹלָה עֲמוּ וְאִינָה יוֹרְדָת עֲמוּ. אָמַר רַב הוּנָא: מֵאִי קָרָאָה — "וְהִיא בְּעוֹלָת בָּעַל", בְּעִלְיָתוֹ שֶׁל בָּעַל, וְלֹא בִירִידָתוֹ שֶׁל בָּעַל. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר מִהָכָא: "כִּי הִיא הִתְהָ אִם כָּל חַיִּי", לַחַיִּים נִתְּנָה, וְלֹא לְצַעַר נִתְּנָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

23

ע"פ הראיני את מראיך

Маамар, на який тут посилаються: слова «Покажи мені свою вроду» — це настанова душі пам'ятати, що вона лише «відображення», яке зійшло заради піднесення й повернення; це пробуджує велике співчуття до Б-жественної іскри в ній, а завдяки поверненню (тшу-ва) її Тора й Мицвот стають солодшими та осяйнішими.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת שה"ש יז, ג. בלקו"ת שמע"צ צב, סע"ב מצ"ן לכאן.

24

הראיני את מראיך

Коханий (Б-г) кличе Свою голубку (Ізраїль), яка ховається в ущелинах скелі: «Покажи мені свою подобу, дай почути твій голос». У маамарі, на який тут посилаються, ці слова тлумачаться так: душа пам'ятає, що зійшла в тіло як «відображення» задля піднесення.

Song of Songs 2:14 ד'2:14 שיר השירים

יוֹנָתִי בְּחַגְי הַסֵּלַע בְּסֹתֵר הַמַּדְרֵגָה הָרְאִינִי אֶת־מִרְאִיךָ הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת־קוֹלְךָ כִּי־קוֹלְךָ עָרֵב וּמִרְאִיךָ נָאוֹה:

O my dove, that art in the clefts of the rock, in the covert of the cliff, Let me see thy countenance, let me hear thy voice;

For sweet is thy voice, and thy countenance is comely.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אבצאצ 7

25

ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור

Після grixa Б-г робить для Адама i Хави одяг зі шкіри й одягає ix. Альтер Ребе тлумачить одяг як приховування, що породжує відбите світло.

Genesis 3:21 כ'3:21 בראשית

וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם:

And the L-RD G-d made for Adam and for his wife garments of skins, and clothed them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית ג, כא. במאמרי אדה"י פרשיות ע' מה נוסף גהגה הצ"צ: "והוא ענין כתנות אור באלף". וראה במאמרי אדה"י כתובים ח"א ע' קכט, וע' קלא. כתובים כרך ב ע' נט. אוה"ת נ"ך כרך ג ע' אשנ. וראה שלי"ה רצו, ב.

26

לא טוב היות האדם לבדו

Тепер це тлумачиться так: «сам» означає цілковите розкриття й самоусунення; «помічниця, що йому відповідає» — це приховування, яке породжує вище світло.

Genesis 2:18 ח'2:18 בראשית

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקִים לֹא־טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבָדּוֹ אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֹזֶר כְּנֶגְדּוֹ:

And the L-RD G-d said: 'It is not good that the man should be alone; I will make him a help meet for him.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27

על הכסא דמות כמראה אדם

У своєму видінні колісниці Єхезкіель бачить над подобою трону «подобу, що мала вигляд людини». Альтер Ребе називає її «вищим Адамом», Im'ям Ma.

Ezekiel 1:26 ו'1:26 יחזקאל

וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רִאשָׁם כְּמִרְאֵה אֶבֶן־סַפִּיר דְּמוּת כֶּסֶף וְעַל דְּמוּת הַכֶּסֶף דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה:

And above the firmament that was over their heads was the likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone; and upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man upon it above.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

יחזקאל א, כו.

28

פי וענין היות האדם לבדו . למעלה בבחי' יחוי"ע

Примітка вказує на бесіду Ребе там про цей уривок («людина сама... вище єднання»). Її зміст тут не наводиться.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ש ח"ה ע' 22.

29

שו"ה בביטול — אליו ית'

Глоса Цемах Цедека: «У цьому полягає значення слова "сам" (левадо): усе має перебувати в самоусуненні,

адже насправді немає нікого, крім Нього (мілевадо)».

ПРИМІТКА КЕНОТ

Бмаמרי אדה"ו פרשיות ע' מו הגה"ה מהצ"צ: "שוהו פ"י לבדו שיה"י בחי ביטול כמו שבאמת אין עוד מלבדו".

30

שיה"י עור וסיוע מבחי' כנגדו

Інше обговорення допомоги, що походить із протилежного боку, на яке вказує примітка (разом із Pardes Rimonim, стаття «Maarav»).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה פרס ערך מערב. ובאה"ת פ' מסעי ע' אשצו.

АБЗАЦ 8

31

צחק עשה לי אלקים

Сара під час народження Іцхака: «Б-г дарував мені сміх (радість); кожен, хто почує, сміятиметься зі мною». Альтер Ребе тлумачить це як сміх і насолоду майбутнього, що прийдуть через Ім'я Б-га (Елокім).

Genesis 21:6 ראשית כ"א:ו

ותאמר שרה צחק עשה לי אלקים כל-השמע יצחק-לי:

And Sarah said: 'G-d hath made laughter for me; every one that heareth will laugh on account of me.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כא, ו. מכאן עד סיום המאמר יש שינויים בפרשיות ע' מו. וראה שם ההוספה מכת"ב.

32

עד יעבור עמך ה'

Ізраїль співає біля моря, що народи стоятимуть нерухомо «доки не перейде народ Твій, Гавая», тобто не перейде до Землі. Тут це тлумачиться як одкровення, що «виходить за межі» Імені Гавая.

Exodus 15:16 שמות ט"ז:ט"ו

תפל עליהם אימתה ופחד בגדל ורועה ידמו כאבן עד-יעבר עמך ה' עד-יעבר עמ'ו קנתי:

Terror and dread falleth upon them; By the greatness of Thine arm they are as still as a stone; Till Thy people pass over, O L-RD, Till the people pass over that Thou hast gotten.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שמות טו, טז.

33

לא ישב אדם שם

Б-г нагадує через Єремію, що Він провів Ізраїль пустелею — «землею, де не жив ніхто». Це тлумачиться як рівень за межами «Адама» — Ім'я Ма.

Jeremiah 2:6 רמיהו ב':ו

ולא אמרו איה ה' המעלה אתנו מארץ מצרים המוליד אתנו במדבר בארץ ערבה ושוהה בארץ ציה וצלמות בארץ לא-עבר בה איש ולא-ישב אך שם:

Neither said they: 'Where is the L-RD that brought us up Out of the land of Egypt; that led us through the wilderness, through a land of deserts and of pits, through a land of

לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו

drought and of the shadow of death, through a land that no man passed through, and where no man dwelt?"

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ירמ'י ב, ו.

34

כמ"ש ע"פ בעטרה שעטרה לו אמו

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

אולי הכוונה ללקו"ת במדבר ד, ג. שה"ש כב, ב. הענין מובא בכ"מ בדא"ח.

35

בעטרה שעטרה לו אמו

Дочок Сіону закликають подивитися на царя Шломо «з короною, якою його увінчала мати його в день весілля його». Альтер Ребе посилається на своє тлумачення цього вірша щодо рівня за межами Гавая.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג':יא

צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה-לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36

ישמח ה' במעשיו . . כמ"ש במ"א

Там сказано: нинішнє служіння полягає в тому, щоб служити Елокім, перетворюючи темряву на світло; коли процеси очищення завершаться, «Б-г радітиме Своїми творіннями», і розкриються сміх та насолода — тому Іцхак і отримав ім'я на честь майбутнього. Ця насолода притягується через Ривку, оскільки перетворення відбувається у тваринній душі (нефеш габагаміт).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקמן יח, א. לקו"ת שמע"צ פד, א ואילך. פח, ד ואילך.

37

ישמח ה' במעשיו

«Hexай слава Імені Б-га (Гавая) перебуває вічно; Гавая радітиме Своїм творінням»: так псалмоспівець прославляє Творця; тут ці слова тлумачаться як Б-жественна насолода Часу прийдешнього.

Psalms 104:31 תהילים ק"ד:ל"א

יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו:

May the glory of the L-RD endure for ever; let the L-RD rejoice in His works!

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 9

38

והנה אחר חטא אדה"ר

Паралельне обговорення одягу після гріха Адама.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה גם סה"מ אדה"ו כתובים כרך א ע' קכט. ספר החקירה סח, ב.

39 הי הכסוי וההעלם דק ביותר

Цемах Цедек зазначає, що тонкий покрив до гріха був подібний до перегородки між Ацилутом і Бріа, яка належала до рівня хашмалю (хашмал — розділювальний екран).

ПРИМІТКА КЕНОТ

בספר החקירה סח, ב ובאה"ת בראשית תלה, ב מציין כ"ק אדמו"ר הצ"צ ע"ז "ע"ד הפרסא שבין אצילות לבריא שהי מבחי חשמל" ע"ש. ראה במאמרי אדה"ז כתובים א ע' קסט.

40 ויניחהו בג"ע

Б-г помістив Адама в Еденський сад, «щоб обробляти його й охороняти його»; до гріха покрив був достатньо тонким для Едену.

Genesis 2:15:15

ויקח ה' אלקים את־הָאָדָם ויניחהו בגֶן־עֵדֶן לְעֹבְדָהּ וּלְשִׁמְרָהּ:

And the L-RD G-d took the man, and put him into the garden of Eden to dress it and to keep it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית ב, טו.

41 כי הנה עיקר יניקת החיצונים

Уривок звідси цитується там.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בסה"מ תקע"א ע' נו מובא קטע מכאן. ראה אה"ת נ"ך ע' אשלא. בספר החקירה ובאה"ת שם: "ולעיל נתי' שעי' העור הוא הכירור וי"ל שניהם אמת היינו שעי' העור יוצא הפסולת לחוץ והפנימית נשארה בפנים". עכ"ל שם.

42 כרחל לפני גוזזי נאלמה

Isaia описує стражденного слугу, який мовчить «наче німа вівця перед тими, хто її стриже». Тут стриження вовни натякає на волосини, через які зовнішні сили черпають живлення.

Isaiah 53:7:7

נגש והוא נענה ולא פתח־פיו כְּשֶׂה לְטֹכַח יוֹכֵל וּכְרַחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ
נֶאֱלָמָה וְלֹא יִפְתָּח פִּיו:

He was oppressed, though he humbled himself And opened not his mouth; As a lamb that is led to the slaughter, And as a sheep that before her shearers is dumb; Yea, he opened not his mouth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישעי' נג, ז. בספר החקירה ובאה"ת שם מציין ע"ז "וכמ"ש מזה בלקו"ת פי' צו ופי' פנחס בדי"ה את קרבני לחמי, ובדי"ה אלה מסעי".

43 צו את קרבני

Б-г наказує Моше звернутися до Ізраїлю щодо «Мого приношення» — щоденних жертвоприношень; на цьому вірші ґрунтується маамар Альтер Ребе в розділі Пінхас, де пояснюються вівця, її вовна та її шкіра.

Numbers 28:2:2

צו את־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קֶרְבְּנִי לְחָמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִחְיָח תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֲדוֹ:

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me in its due season.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 כמ"ש גבי פרה אדומה

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

פרה ב, ה.

45 היו בה שתי שערות בתוך גומא

Руда корова, у якої з одного волосяного фолікула ростуть дві чорні або білі волосини, є непридатною; це показує, що волосини ростуть із фолікулів у шкірі.

Mishnah Parah 2:5:5

היו בה שתי שערות שחורות או לבנות בתוך גומא אחת, פסולה. רבי יהודה אומר, אפלו בתוך כוס אחד. היו בתוך שני כוסות והן מוכיחות זו את זו, פסולה. רבי עקיבא אומר, אפלו ארבע, אפלו חמש, והן מפורות, יתלש. רבי אליעזר אומר, אפלו חמשים. רבי יהושע בן בתירא אומר, אפלו אחת בראשה ואחת בזנבה, פסולה. היו בה שתי שערות, עקרו משחיר וראשו מאדים, עקרו מאדים וראשו משחיר, הכל הולך אחר הנראה, דברי רבי מאיר. ...

If it had two black or white hairs growing within one follicle, it is invalid. Rabbi Judah said: within one kos; if they grew within two kosot that were adjacent to one another, it is invalid. Rabbi Akiva says: even if there were four or five but they were dispersed, they may be plucked out. Rabbi Eliezer says: even as many as fifty. Rabbi Joshua ben Batera says: even if it had but one on its head and one on its tail, it is invalid. If it had two hairs ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

46 ובפרק העור והרוטב

Обговорюючи шкіру, крізь яку проходять волосини, Гемара каже, що шкіра пориста, і запитує, як тоді на ній можна писати тефілін; відповідь така: «будь-яка дірочка, через яку проходить чорнило, не є дірочкою». Це пояснює, як волосина проходить крізь шкіру.

Chullin 119b:11

ПРИМІТКА КЕНОТ

חולין קיט, ב.

47 צו . . את קרבני

У маамарі, на який тут посилаються, ягнята щоденної жертви уособлюють милосердя: «немов вівця перед тими, хто її стриже»; вовна не може вирости з плоті інакше, як через перепону зі шкіри, а нагорі «волосся» — це сполучення літер, одягнені в нижні світи, щоб у них поставали окремі створіння, завдяки розділювальній завісі.

ПРИМІТКА КЕНОТ

לקו"ת פנחס עה, ג. וראה גם באוה"ת משפטים ע' ארכא.

אַבְזָצ 10

48

עובד אלקים

מלאחיא פּערדריקאַע, שוּ לּוּדִי זנוּ פּוּבאַכט רִיזניצוּ «מִיז תִּמ, שְׁתּוּ סלּוּזיט ב־גּוּ, וּ תִּמ, שְׁתּוּ יוֹמוּ נֶע סלּוּזיט». אַלְטֶר רֶעבֶע טלּוּמאַכִּיט סלּוּב «סלּוּזיט» (וּבֶד) יאַ «פּראַצוּע» (טוּבטוּ אַבּרובּלֶע שְׁכִירָה פּרִי דּוּבּלֶנ־נִי): וּבִפּרַבּלֶנֶה פּרִיחּוּבאַנֶה, פּוּב'יזאַנֶה ז יִמֶנֶה ב־גּוּ (עלּוֹכִימ).

Malachi 3:18 מלאכי ג' כ"ח

וְשִׁכַּתְם וְרֵאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֵּׁר לֹא עָבָדוּ:

Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth G-d and him that serveth Him not.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49

ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור

דּוּבַ יִמֶנִי וּ בִּרְשִׁי טלּוּמאַכִּיט יאַ וּבִיחִינּוּבאַנֶה שְׁכִירָה אַבּוּ יאַ טאַכִּי, שְׁתּוּ וּבִפּוּבִידאַנֶה אַדאַמוּ טאַ יוֹגוּ דּרּוּזינִי.

Genesis 3:21 א' כ"א

וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם:

And the L-RD G-d made for Adam and for his wife garments of skins, and clothed them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אַבְזָצ 11

50

וחנוך הי' תופר מנעלים

טאַם פּוּבאַנּוּעֶטֶט, שְׁתּוּ יִמ'יַ «חַנוּחַ» פּוּבּוּדִיט וּבִי סלּוּבאַ חִינּוּחַ (וּבִיחּוּבאַנֶה), אַ טאַכּוּז יוֹגוּ אַסוּבִּיבִי שְׁב'יזאַכ סאַע יז וּבּוּזּוּטאַם.

פּרִימִיטְקאַ כַּעֲנוּת

ראַה עמק המלך שער קרית ארבע פצ"ד בשם מדרש. בענין שם "חנוך" ראה באוה"ת בראשית כרך ב דרושים לחנוכה שב, ב שהוא מלשון "חינוך" והשיכות דוקא לנעל.

51

ע"פ מה יפו פעמיו בנעלים

מאַמאַר, נאַ יאַקִי טוּט פּוּסִילאַנּוּעֶט: וּ נּוּמוּ פּוּבאַנּוּעֶטֶט וּבִסלּוּב פּרִי טֶע, שְׁתּוּ סאַנדאַל[פּוּנ] פּלֶטֶע וּבִינּוּצִי דלּיט סוּגוּ וּבִלַּדִּיקִי ז מוּלִיטוּב יִזְרַאֵל; זאַנּוּכֶנֶה, שְׁתּוּ «סאַנדאַל» — טֶע סלּוּב טאַרְגּוּמַה נַּא פּוּזנאַכֶנֶה וּבּוּזּוּטאַ.

פּרִימִיטְקאַ כַּעֲנוּת

לקו"ת שה"ש מג, ג ואילך.

52

מה יפו פעמיו בנעלים

סוּפּוּטנִיקִי פּרִיסלַבִּילֶענֶה נַּרֶענֶה (יִזְרַאֵל): «יַאִקִּי פּרֶע־קאַסִי טוּבִי קרוּכִי וּבִ סאַנדאַלֶה, דוֹנּוּכּוּ כְּנִיזִי!» אַלְטֶר רֶעבֶע וּבִסִּילאַע דוּ סוּגוּ מַאמַרַה נַּא טֶע וּבִרְשִׁי, דֶּע פּוּבאַנּוּעֶטֶט זנאַכֶנֶה וּבּוּזּוּטאַ.

Song of Songs 7:2 שיר השירים ז' ב"ז

מַה־יָּפֹה פְּעַמָּיו בְּנָעָלִים כְּתִנְדִּיב חֲמוּקֵי יֶרְכִיךָ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יָדִי אֶמֶן:

How beautiful are thy steps in sandals, O prince's daughter! The roundings of thy thighs are like the links of a chain, The work of the hands of a skilled workman.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אַבְזָצ 14

53

ויגרש את האדם

ב־גּוּ וּבִיגַנֶה לּוּדִינוּ ז עֶדֶמוּ יַ טאַוּטִיט חֶרּוּבִימִבֶּה אַחוּרַנִי שְׁלַח דוּ דֶּרֶבַה זיטִיט; טֶע וּבִדּוּבַרַבֶּה גּרּוּבִישֶׁה פּרִיחּוּבאַנֶה פִּסְלַה גּרִיחַה.

בראשית ג' כ"ד Genesis 3:24

וַיִּגְרַשׂ אֶת־הָאָדָם וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגִן־עֵדֶן אֶת־הַכְּרֻבִּים וְאֶת־לַחַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׂמֵר אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:

So He drove out the man; and He placed at the east of the garden of Eden the cherubim, and the flaming sword which turned every way, to keep the way to the tree of life.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פּרִימִיטְקאַ כַּעֲנוּת

בראשית ג, כד.

אַבְזָצ 15

54

משמח חתן וכלה

טֶקסט וּבִסִּילִינֶה בלּוּגּוּסלּוּבֶנֶה: בלּוּגּוּסלּוּבֶנֶה «דאַרוּי וּבִלִּיקוּ רַדִּיטֶה» זאַוּרְשּׁוּעֶטֶט סלּוּבַי «יַאִקִּי זְוֶסֶלֶע נַּרֶענֶה וּבִ נַּרֶענֶה», אַ בלּוּגּוּסלּוּבֶנֶה «יַאִקִּי סטּוּוּרִיב» — סלּוּבַי «יַאִקִּי זְוֶסֶלֶע נַּרֶענֶה וּבִ נַּרֶענֶה».

Ketubot 8a:5-6 א' ה' ו' ח' כתובות

”שִׂמְחַת תְּשֻׁמַּח רִיעִים הָאֵהוּבִים, כְּשִׂמְחַת יְצִירָה בְּגִן עֵדֶן מִקְדָּם, בְּרוּךְ אַתָּה ה', מִשְׁמַח חֵתָן וְכֻלָּהּ.” “בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּרָא שְׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה, חֵתָן וְכֻלָּהּ, גִּילָה, רִינָה, דִּיצָה, חֲדוּה, אֲהָבָה וְאַחֲוָה וְשִׁלּוּם וְרִיעוּת. מִהֲרָה ה' אֱלֹהֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם קוֹל שְׂשׁוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה, קוֹל חֵתָן וְקוֹל כֻּלָּה, קוֹל מְצַהֲלוֹת חֲתָנִים מְחוּפָּתִים וְנִעָרִים מְשֻׁמָּתִים נְגִינָתָם, בְּרוּךְ אַתָּה ה', מִשְׁמַח חֵתָן עִם הַכֻּלָּה.”

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Wikisource (CC-BY-SA); Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daf Shevui (CC0); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проект; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/bereishis/6/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок